

Zbiór Orzeczeń

WYROK TRYBUNAŁU (druga izba)

z dnia 22 września 2016 r.*

Odesłanie prejudycjalne — Zbliżanie ustawodawstw — Własność intelektualna — Prawo autorskie i prawa pokrewne — Dyrektywa 2001/29/WE — Wyłączne prawo do zwielokrotniania — Wyjątki i ograniczenia — Artykuł 5 ust. 2 lit. b) — Wyjątek dotyczący kopii na użytek prywatny — Godziwa rekompensata — Zawieranie umów prawa prywatnego w celu ustalenia kryteriów zwolnienia z opłaty godziwej rekompensaty — Żądanie zwrotu rekompensaty ograniczone do użytkownika końcowego

W sprawie C-110/15

mającej za przedmiot wniosek o wydanie, na podstawie art. 267 TFUE, orzeczenia w trybie prejudycjalnym, złożony przez Consiglio di Stato (radę stanu, Włochy) postanowieniem z dnia 4 grudnia 2014 r., które wpłynęło do Trybunału w dniu 2 marca 2015 r., w postępowaniu:

Microsoft Mobile Sales International Oy, dawniej Nokia Italia SpA,

Hewlett-Packard Italiana Srl,

Telecom Italia SpA,

Samsung Electronics Italia SpA,

Dell SpA,

Fastweb SpA,

Sony Mobile Communications Italy SpA,

Wind Telecomunicazioni SpA,

przeciwko

Ministero per i beni e le attività culturali (MIBAC),

Società italiana degli autori ed editori (SIAE),

Istituto per la tutela dei diritti degli artisti interpreti esecutori (IMAIE), w likwidacji,

Associazione nazionale industrie cinematografiche audiovisive e multimediali (ANICA),

Associazione produttori televisivi (APT),

* Język postępowania: włoski.

przy udziale:

Assotelecomunicazioni (Asstel),

Vodafone Omnitel NV,

H3G SpA,

Movimento Difesa del Cittadino,

Assoutenti,

Adiconsum,

Cittadinanza Attiva,

Altroconsumo,

TRYBUNAŁ (druga izba),

w składzie: M. Ilešič (sprawozdawca), prezes izby, C. Toader, A. Rosas, A. Prechal i E. Jarašiūnas, sędziowie,

rzecznik generalny: N. Wahl,

sekretarz: L. Carrasco Marco, administrator,

uwzględniając pisemny etap postępowania i po przeprowadzeniu rozprawy w dniu 24 lutego 2016 r.,

rozważywszy uwagi przedstawione:

- w imieniu Microsoft Mobile Sales International Oy, dawniej Nokia Italia SpA, przez G. Cuonza oraz Vincenza Cerullego Irellego, avvocati,
- w imieniu Hewlett-Packard Italiana Srl przez A. Clarizę oraz M. Quattrone, avvocati,
- w imieniu Telecom Italia SpA przez F. Lattanziego oraz E. Stajana, avvocati,
- w imieniu Samsung Electronics Italia SpA przez S. Cassamagnaghiego, P. Todara oraz E. Raffaellego, avvocati,
- w imieniu Dell SpA przez L. Mansaniego oraz F. Fusca, avvocati,
- w imieniu Sony Mobile Communications Italy SpA przez G. Cuonza, Vincenza Cerullego Irellego i Vittoria Cerullego Irellego, avvocati,
- w imieniu Wind Telecomunicazioni SpA przez B. Caravitę di Toritta, S. Fiorucci oraz R. Santiago, avvocati,
- w imieniu Società italiana degli autori ed editori (SIAE) przez M. Siragusę oraz M. Mandela, avvocati,
- w imieniu Assotelecomunicazioni (Asstel) przez M. Libertiniego, avvocato,

- w imieniu Altroconsumo przez G. Scorzę, D. Reccię oraz L. Salvati, avvocati,
- w imieniu rządu włoskiego przez G. Palmieri, działającą w charakterze pełnomocnika, wspieraną przez A. Vitalego oraz S. Fiorentina, avvocati dello Stato,
- w imieniu rządu francuskiego przez D. Colasa oraz D. Segoina, działających w charakterze pełnomocników,
- w imieniu Komisji Europejskiej przez V. Di Bucciego oraz J. Samnaddę, działających w charakterze pełnomocników,

po zapoznaniu się z opinią rzecznika generalnego na posiedzeniu w dniu 4 maja 2016 r.,

wydaje następujący

Wyrok

- 1 Wniosek o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym dotyczy wykładni art. 5 ust. 2 lit. b) dyrektywy 2001/29/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 22 maja 2001 r. w sprawie harmonizacji niektórych aspektów praw autorskich i pokrewnych w społeczeństwie informacyjnym (Dz.U. 2001, L 167, s. 10).
- 2 Wniosek ten został złożony w ramach kilku sporów między z jednej strony spółkami, które wytwarzają i wprowadzają do obrotu w szczególności komputery osobiste, urządzenia nagrywające, nośniki zapisu, telefony komórkowe i aparaty fotograficzne, a z drugiej strony Ministero per i beni e le attività culturali e del turismo (ministerstwem dóbr kultury, działalności kulturalnej i turystyki, Włochy, zwanym dalej „MIBAC”), Società italiana degli autori ed editori (włoskim stowarzyszeniem autorów i wydawców, zwanym dalej „SIAE”), Istituto per la tutela dei diritti degli artisti interpreti esecutori (instytutem ochrony praw artystów wykonawców), w likwidacji, Associazione nazionale industrie cinematografiche audiovisive e multimediali (krajowym stowarzyszeniem przemysłu kinowego, audiowizualnego i multimedialnego) i Associazione produttori televisivi (stowarzyszeniem producentów telewizyjnych) dotyczącego „godziwej rekompensaty”, którą należy zapłacić, za pośrednictwem SIAE, autorom utworów intelektualnych za prywatne zwielokrotnianie tych utworów do użytku osobistego.

Ramy prawne

Prawo Unii

- 3 Motywy 31, 35 i 38 dyrektywy 2001/29 mają następujące brzmienie:
 - „(31) Należy zabezpieczyć [zapewnić] właściwą równowagę praw i interesów między różnymi kategoriami podmiotów praw autorskich, jak również między nimi a użytkownikami przedmiotów objętych ochroną [...].
 - [...]
 - (35) W niektórych przypadkach dotyczących wyjątków lub ograniczeń podmioty praw autorskich powinny otrzymać godziwą rekompensatę jako wynagrodzenie za korzystanie z ich utworów lub innych przedmiotów objętych ochroną. Przy określaniu formy, szczegółowych warunków i ewentualnej wysokości takiej godziwej rekompensaty należy uwzględnić okoliczności każdego przypadku. Przy ocenie tych okoliczności pomocnym kryterium byłaby potencjalna szkoda poniesiona przez podmiot praw autorskich w wyniku danej czynności [...].

[...]

(38) Państwa członkowskie powinny być upoważnione do uwzględnienia, za godziwą rekompensatą, wyjątku lub ograniczenia wobec prawa do zwielokrotniania dla niektórych rodzajów zwielokrotniania produktów dźwiękowych, wizualnych i audiowizualnych przeznaczonych do użytku prywatnego. Może to zawierać wprowadzenie lub utrzymanie systemów wynagradzania, których celem jest wynagrodzenie podmiotom praw autorskich poniesionej przez nie szkody [...].”

4 Artykuł 2 dyrektywy 2001/29, zatytułowany „Prawo do zwielokrotniania utworu”, stanowi:

„Państwa członkowskie przewidują wyłączne prawo do zezwalania lub zabrania bezpośredniego lub pośredniego, tymczasowego lub stałego zwielokrotniania utworu, przy wykorzystaniu wszelkich środków i w jakiegokolwiek formie, w całości lub częściowo:

- a) dla autorów – w odniesieniu do ich utworów;
- b) dla artystów wykonawców – w odniesieniu do utrwań ich przedstawień;
- c) dla producentów fonogramów – w odniesieniu do ich fonogramów;
- d) dla producentów pierwszych utrwań filmów – w odniesieniu do oryginału i kopii ich filmów;
- e) dla organizacji radiowych i telewizyjnych – w odniesieniu do utrwań ich programów, niezależnie od tego, czy te programy transmitowane są przewodowo lub bezprzewodowo, włączając drogę kablową lub satelitarną”.

5 Artykuł 5 tej dyrektywy, zatytułowany „Wyjątki i ograniczenia”, w ust. 2 lit. b) stanowi:

„Państwa członkowskie mogą przewidzieć wyjątki lub ograniczenia w odniesieniu do prawa do zwielokrotniania określonego w art. 2, w następujących przypadkach:

[...]

- b) w odniesieniu do zwielokrotniania na dowolnych nośnikach przez osobę fizyczną do prywatnego użytku i do celów ani bezpośrednio, ani pośrednio handlowych, pod warunkiem że podmioty praw autorskich otrzymają godziwą rekompensatę, uwzględniającą zastosowanie lub niezastosowanie środków technologicznych określonych w art. 6, w odniesieniu do danych utworów lub przedmiotów objętych ochroną;

[...]”.

Prawo włoskie

6 Dyrektywa 2001/29 została transponowana do włoskiego porządku prawnego na mocy decreto legislativo n. 68 – Attuazione della direttiva 2001/29/CE sull’armonizzazione di taluni aspetti del diritto d’autore e dei diritti connessi nella società dell’informazione (dekretom ustawodawczym nr 68 dotyczącym transpozycji dyrektywy 2001/29/WE w sprawie harmonizacji niektórych aspektów praw autorskich i pokrewnych w społeczeństwie informacyjnym) z dnia 9 kwietnia 2003 r. (dodatek zwyczajny do GURI nr 87 z dnia 14 kwietnia 2003 r.), którym dokonano zmian w legge n. 633 – Protezione del diritto d’autore e di altri diritti connessi al suo esercizio (ustawie nr 633 dotyczącej

ochrony prawa autorskiego i innych praw związanych z jego wykonywaniem) z dnia 22 kwietnia 1941 r. (zwanej dalej „LDA”), wprowadzając do tej ustawy art. 71 sexies, 71 septies i 71 octies dotyczące „zwielokrotniania prywatnego do użytku osobistego”.

7 Artykuł 71 sexies ust. 1 LDA stanowi:

„Zwielokrotnianie fonogramów i wideogramów na jakimkolwiek nośniku przez osobę fizyczną na wyłącznie prywatny użytek jest dozwolone, o ile nie ma celów zarobkowych ani bezpośrednio lub pośrednio handlowych, przy zachowaniu środków technologicznych, o których mowa w art. 102 quater”.

8 Artykuł 71 septies LDA stanowi:

„1. Autorzy i producenci fonogramów, jak też pierwotni producenci utworów audiowizualnych, artyści wykonawcy oraz producenci wideogramów i ich następcy prawni mają prawo do rekompensaty za zwielokrotnianie fonogramów i wideogramów na prywatny użytek, o którym mowa w art. 71 sexies. Rzeczona rekompensata stanowi, jeżeli chodzi o urządzenia przeznaczone wyłącznie do rejestracji analogowej lub cyfrowej fonogramów lub wideogramów, odsetek ceny uiszczonej sprzedawcy przez nabywcę końcowego, który to odsetek dla urządzeń i nośników wielofunkcyjnych jest obliczany na podstawie ceny urządzenia o cechach odpowiadających cechom wewnętrznego elementu przeznaczonego do rejestracji lub, gdy nie będzie to możliwe, na podstawie stałej kwoty od urządzenia i nośnika. Dla nośników zapisu audio i wideo, takich jak nośniki analogowe, nośniki cyfrowe, pamięci stałe lub przenośne przeznaczone do rejestracji fonogramów lub wideogramów, rekompensata stanowi kwotę współmierną do możliwości rejestracyjnych tych nośników. Dla zdalnych systemów rejestracji wideo rekompensata, o której mowa w niniejszym ustępie, należy się od podmiotu, który świadczy usługę, i jest proporcjonalna do wynagrodzenia otrzymanego za świadczenie samej usługi.

2. Rekompensata, o której mowa w ust. 1, jest określana, zgodnie z przepisami [Unii] i w każdym razie z uwzględnieniem praw do zwielokrotniania, w dekrete ministra dziedzictwa kulturowego i działalności kulturalnej [MIBAC] przyjętym do dnia 31 grudnia 2009 r. w porozumieniu z komitetem wskazanym w art. 190 i najbardziej reprezentatywnymi stowarzyszeniami środowiska producentów urządzeń i nośników, o których mowa w ust. 1. W celu określenia rekompensaty uwzględnia się zastosowanie lub brak zastosowania środków technologicznych, o których mowa w art. 102 quater, jak również odmienne oddziaływanie kopii cyfrowej w stosunku do kopii analogowej. Dekret podlega aktualizacji co trzy lata.

3. Rekompensata należy się od tego, kto wytwarza lub importuje na terytorium państwa w celach zarobkowych urządzenia i nośniki wskazane w ust. 1. Co trzy miesiące podmioty te powinny złożyć do [SIAE] deklarację zawierającą wskazanie dokonanych sprzedaży i należne rekompensaty, które należy uiścić w tym samym terminie. W wypadku braku zapłaty rekompensaty dystrybutor urządzeń lub nośników zapisu jest solidarnie odpowiedzialny za tę zapłatę [...]”.

9 Artykuł 71 octies LDA stanowi:

„1. Rekompensata, o której mowa w art. 71 septies, odnosząca się do urządzeń służących do nagrywania fonogramów, jest płatna na rzecz [SIAE], które zapewni, po odliczeniu poniesionych kosztów, płatność realizowaną w 50% na rzecz autorów i ich następców prawnych i w 50% na rzecz producentów fonogramów, w tym za pośrednictwem najbardziej reprezentatywnych stowarzyszeń branżowych i zawodowych.

2. Producenci fonogramów wypłacają zainteresowanym artystom wykonawcom niezwłocznie, a w każdym wypadku w ciągu sześciu miesięcy, 50% rekompensaty otrzymanej przez nich na podstawie ust. 1.

3. Rekompensata, o której mowa w art. 71 septies, odnosząca się do urządzeń służących do nagrywania wideogramów, jest płatna na rzecz [SIAE], które dokona wypłaty, po odliczeniu poniesionych kosztów, 30% rekompensaty na rzecz autorów, a pozostałych 70% w równych częściach na rzecz producentów pierwszych utrważeń filmów, producentów wideogramów oraz artystów wykonawców. Kwota w wysokości 50% rekompensaty należnej artystom wykonawcom zostaje przeznaczona na działania i cele określone w art. 7 ust. 2 ustawy nr 93 z dnia 5 lutego 1992 r.”.

10 Zgodnie z art. 71 septies ust. 2 LDA w dniu 30 grudnia 2009 r. MIBAC przyjął decreto relativo alla determinazione del compenso per la riproduzione privata di fonogrammi e di videogrammi (dekret w sprawie określenia rekompensaty za prywatne zwielokrotnianie fonogramów i wideogramów, zwany dalej „dekretem z dnia 30 grudnia 2009 r.”), zawierający jedyny przepis, zgodnie z którym „w załączniku technicznym, stanowiącym integralną część [niniejszego] dekretu, określono kwotę rekompensaty za prywatne zwielokrotnianie fonogramów i wideogramów, zgodnie z art. 71 septies [LDA]”.

11 W art. 2 załącznika technicznego do dekretu z dnia 30 grudnia 2009 r. (zwanego dalej „załącznikiem technicznym”) wskazano kwoty rekompensaty za kopiowanie na użytek prywatny, przedstawiając wykaz 26 kategorii produktów i wskazując w odniesieniu do każdego z nich kwotę tej rekompensaty.

12 Artykuł 4 załącznika technicznego stanowi:

„1. [SIAE] promuje zawieranie protokołów mających na celu efektywniejsze stosowanie niniejszych przepisów, w szczególności w celu stosowania zwolnień przedmiotowych lub podmiotowych, jak na przykład w wypadkach użytku zawodowego urządzeń lub nośników, lub niektórych urządzeń do gier wideo. Te protokoły podlegają przyjęciu w porozumieniu z podmiotami zobowiązanymi do zapłaty rekompensaty za kopiowanie na użytek prywatny lub z ich stowarzyszeniami branżowymi.

2. Do czasu zawarcia protokołów, o których mowa w ust. 1, pozostają w mocy porozumienia obowiązujące przed przyjęciem niniejszych przepisów”.

Postępowanie główne i pytania prejudycjalne

13 Skarżące w postępowaniu głównym to producenci i sprzedawcy, w szczególności komputerów osobistych, urządzeń nagrywających, nośników zapisu, telefonów komórkowych i aparatów fotograficznych.

14 Owe skarżące złożyły przed Tribunale amministrativo regionale del Lazio (okręgowym sądem administracyjnym w Lacjum, Włochy) skargi mające na celu stwierdzenie nieważności dekretu z dnia 30 grudnia 2009 r. Na poparcie tych skarg skarżące podniosły, że rozpatrywane uregulowania krajowe są niezgodne z prawem Unii, w szczególności ze względu na objęcie opłatą za kopię na użytek prywatny osób, które działają w celach wyraźnie niezwiązanych z kopiowaniem na użytek prywatny, zwłaszcza osób prawnych i osób, które działają w celach zawodowych. Podkreśliły one także dyskryminacyjny charakter delegowania przez MIBAC uprawnień na rzecz SIAE, które jest organizacją zbiorowego zarządzania prawami autorskimi we Włoszech, ponieważ w uregulowaniach krajowych przyznano SIAE uprawnienie do wskazywania osób, które należy zwolnić z uiszczenia opłaty za kopię na użytek prywatny, a także osób, które mogą skorzystać z procedury zwrotu tej opłaty, gdy ją uiszczone.

15 Tribunale amministrativo regionale del Lazio (okręgowy sąd administracyjny w Lacjum) oddalił te skargi.

- 16 Skarżące w postępowaniu głównym wniosły następnie na to niekorzystne dla nich orzeczenie skargę kasacyjną do Consiglio di Stato (rady stanu, Włochy), który – wobec wątpliwości dotyczących właściwej w tym kontekście wykładni art. 5 ust. 2 lit. b) dyrektywy 2001/29 – postanowił zawiesić postępowanie i zwrócić się do Trybunału z następującymi pytaniami prejudycjalnymi:

- „1) Czy prawo Unii, w szczególności motyw 31 i art. 5 ust. 2 lit. b) dyrektywy 2001/29, stoi na przeszkodzie uregulowaniu krajowemu – konkretnie art. 71 *sexies* LDA w związku z art. 4 załącznika technicznego – w którym przewidziano, że w wypadku nośników i urządzeń zakupionych w celach wyraźnie niezwiązanych z kopiowaniem na użytek prywatny, to jest do użytku wyłącznie zawodowego, ustalenie kryteriów zwolnienia »ex ante« z opłaty z tytułu kopiowania na użytek prywatny podlegać będzie zawarciu umów – lub »wolnym negocjacom« – w ramach prawa prywatnego, ze szczególnym uwzględnieniem »protokołów wykonawczych«, o których mowa we wspomnianym art. 4, przy braku przepisów ogólnych i jakiejkolwiek gwarancji równego traktowania między SIAE a podmiotami zobowiązanymi do zapłaty rekompensaty lub ich stowarzyszeniami branżowymi?
- 2) Czy prawo Unii, a w szczególności motyw 31 i art. 5 ust. 2 lit. b) dyrektywy 2001/29, stoi na przeszkodzie uregulowaniu krajowemu – konkretnie art. 71 *sexies* włoskiej ustawy o prawie autorskim w związku z dekretem z dnia 30 grudnia 2009 r. i z instrukcjami SIAE dotyczącymi zwrotów – które przewiduje, że w wypadku nośników i urządzeń zakupionych w celach wyraźnie niezwiązanych z kopiowaniem na użytek prywatny, to jest do użytku wyłącznie zawodowego, zwrotu może żądać wyłącznie użytkownik końcowy, a nie producent nośników i urządzeń?».

W przedmiocie pytań prejudycjalnych

W przedmiocie dopuszczalności

- 17 SIAE jest zdania, że pytanie pierwsze jest niedopuszczalne, ponieważ pytanie to powinno zostać rozstrzygnięte za pomocą zgodnej z prawem Unii wykładni prawa krajowego, zgodnie z którą urządzenia i nośniki zapisu nabyte przez podmioty inne niż osoby fizyczne do celów wyłącznie zawodowych nie podlegają uiszczeniu opłaty za kopię na użytek prywatny.
- 18 W tym względzie należy przypomnieć, że zgodnie z utrwalonym orzecznictwem Trybunału w ramach ustanowionej w art. 267 TFUE współpracy między Trybunałem a sądami krajowymi jedynie do sądu krajowego, przed którym zawisł spór i na którym spoczywa odpowiedzialność za przyszły wyrok, należy – przy uwzględnieniu szczególnych okoliczności danej sprawy – zarówno ocena, czy dla wydania wyroku niezbędne jest wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym, jak i ocena znaczenia pytań, które sąd ten zadaje Trybunałowi. W konsekwencji jeśli postawione pytania dotyczą wykładni prawa Unii, Trybunał jest co do zasady zobowiązany do wydania orzeczenia (zob. w szczególności wyroki: z dnia 21 października 2010 r., Padawan, C-467/08, EU:C:2010:620, pkt 21; z dnia 12 listopada 2015 r., Hewlett-Packard Belgium, C-572/13, EU:C:2015:750, pkt 24).
- 19 Odmowa rozstrzygnięcia przez Trybunał w przedmiocie postawionego przez sąd krajowy pytania prejudycjalnego jest możliwa tylko wtedy, gdy jest oczywiste, że wykładnia prawa Unii, o którą się zwrócono, nie ma żadnego związku ze stanem faktycznym lub z przedmiotem sporu w postępowaniu głównym, gdy problem jest natury hipotetycznej bądź gdy Trybunał nie dysponuje informacjami w zakresie stanu faktycznego lub prawnego, które są niezbędne do udzielenia użytecznej odpowiedzi na przedstawione mu pytania (zob. w szczególności wyroki: z dnia 16 czerwca 2015 r., Gauweiler i in., C-62/14, EU:C:2015:400, pkt 25; z dnia 8 września 2015 r., Taricco i in., C-105/14, EU:C:2015:555, pkt 30).

- 20 W niniejszym zaś wypadku sytuacja taka nie ma miejsca w zakresie, w jakim zadane Trybunałowi pytanie pierwsze – dotyczące wykładni prawa Unii – nie jest wcale hipotetyczne oraz w jakim wykazano związek ze stanem faktycznym rozpatrywanego w postępowaniu głównym sporu, ponieważ pytanie to dotyczy wykładni przepisów prawa Unii, które sąd odsyłający uważa za rozstrzygające dla orzeczenia mającego zapaść w rozpatrywanej w postępowaniu głównym sprawie, w szczególności jeśli chodzi o szczegółowe warunki zwolnienia z uiszczenia opłaty za kopię na użytek prywatny, gdy nośniki i urządzenia zostały nabyte w celach wyraźnie niezwiązanych z kopiowaniem na użytek prywatny.
- 21 SIAE podnosi także, że pytanie drugie jest niedopuszczalne, ponieważ jest ono identyczne z pytaniami, w przedmiocie których Trybunał już orzekał.
- 22 Taki zarzut niedopuszczalności należy oddalić. Nawet bowiem jeśli założyć, że podniesione pytanie jest co do istoty identyczne z pytaniem, które było już przedmiotem orzeczenia w trybie prejudycjalnym w podobnej sprawie, okoliczność ta w żaden sposób nie ogranicza możliwości zwrócenia się przez sąd krajowy do Trybunału z pytaniem prejudycjalnym i nie skutkuje niedopuszczalnością zadanego pytania (zob. podobnie wyroki: z dnia 6 października 1982 r., Cilfit i in., 283/81, EU:C:1982:335, pkt 13, 15; z dnia 2 kwietnia 2009 r., Pedro IV Servicios, C-260/07, EU:C:2009:215, pkt 31; a także z dnia 26 listopada 2014 r., Mascolo i in., C-22/13, od C-61/13 do C-63/13 i C-418/13, EU:C:2014:2401, pkt 49).
- 23 W związku z powyższym zadane pytania są dopuszczalne.

Co do istoty

- 24 Poprzez zadane pytania, które należy rozpatrzyć łącznie, sąd odsyłający dąży w istocie do ustalenia, czy prawo Unii, w szczególności art. 5 ust. 2 lit. b) dyrektywy 2001/29, należy interpretować w ten sposób, że stoi ono na przeszkodzie uregulowaniom krajowym takim jak rozpatrywane w postępowaniu głównym, w których, po pierwsze, uzależniono zwolnienie producentów i importerów urządzeń i nośników przeznaczonych do używania oczywiście innego niż kopiowanie na użytek prywatny z uiszczenia opłaty za kopię na użytek prywatny od zawarcia umów między podmiotem, który ma monopol ustawowy związany z reprezentacją interesów autorów utworów, a podmiotami zobowiązanymi do uiszczenia rekompensaty lub ich stowarzyszeniami branżowymi, oraz po drugie, przewidziano, że zwrotu takiej opłaty – gdy została nienależnie uiszczona – może żądać wyłącznie użytkownik końcowy wspomnianych urządzeń i nośników.
- 25 W pierwszej kolejności należy przypomnieć, że zgodnie z art. 5 ust. 2 lit. b) dyrektywy 2001/29 państwa członkowskie mogą przewidzieć wyjątek lub ograniczenie dotyczące określonego w art. 2 tej dyrektywy wyłącznego prawa do zwielokrotniania w odniesieniu do zwielokrotniania na dowolnych nośnikach przez osobę fizyczną do prywatnego użytku i do celów ani bezpośrednio, ani pośrednio handlowych, pod warunkiem że podmioty tego prawa wyłącznego otrzymają godziwą rekompensatę, uwzględniającą zastosowanie lub niezastosowanie środków technologicznych określonych w art. 6 wspomnianej dyrektywy.
- 26 Jak wynika z motywów 35 i 38 dyrektywy 2001/29, art. 5 ust. 2 lit. b) tej dyrektywy wyraża wolę prawodawcy Unii, aby ustanowić szczególny system rekompensaty, którego wdrożenie wynika z zaistnienia szkody poniesionej przez podmioty praw autorskich, rodzącej co do zasady obowiązek zapłaty „wynagrodzenia” na rzecz tych podmiotów (wyrok z dnia 9 czerwca 2016 r., EGEDA i in., C-470/14, EU:C:2016:418, pkt 19 i przytoczone tam orzecznictwo).
- 27 W zakresie, w jakim przepisy dyrektywy 2001/29 nie regulują w wyraźny sposób poszczególnych elementów systemu godziwej rekompensaty, państwa członkowskie dysponują szerokim marginesem swobody, aby określić podmiot, który powinien uiścić tę godziwą rekompensatę. Podobnie jest, jeżeli

chodzi o określenie formy, szczegółowych warunków i ewentualnej wysokości takiej godziwej rekompensaty (zob. podobnie wyrok z dnia 11 lipca 2013 r., Amazon.com International Sales i in., C-521/11, EU:C:2013:515, pkt 20 i przytoczone tam orzecznictwo).

- 28 Jak wynika z orzecznictwa Trybunału, aby zapewnić zgodność z art. 5 ust. 2 lit. b) dyrektywy 2001/29, godziwa rekompensata, a także, w rezultacie, system, na którym ona się opiera, muszą być powiązane ze szkodą poniesioną przez podmioty praw autorskich w wyniku sporządzania kopii na użytek prywatny (zob. podobnie wyrok z dnia 5 marca 2015 r., Copydan Båndkopi, C-463/12, EU:C:2015:144, pkt 21 i przytoczone tam orzecznictwo).
- 29 A zatem system finansowania godziwej rekompensaty jest do pogodzenia z wymogami wskazanej w motywie 31 dyrektywy 2001/29 „właściwej równowagi” między prawami i interesami autorów uprawnionych do godziwej rekompensaty z jednej strony a prawami i interesami użytkowników przedmiotów chronionych z drugiej strony, jedynie gdy dane urządzenia i nośniki do zwielokrotniania mogą być używane do celów sporządzania kopii na użytek prywatny i z tego względu mogą wyrządzać szkodę twórcy chronionego utworu. Zatem przy uwzględnieniu tych wymogów istnieje konieczny związek między stosowaniem opłaty za kopię na użytek prywatny w odniesieniu do wspomnianych urządzeń i nośników do zwielokrotniania cyfrowego a ich używaniem do celów zwielokrotniania na użytek prywatny (zob. podobnie wyrok z dnia 21 października 2010 r., Padawan, C-467/08, EU:C:2010:620, pkt 52).
- 30 W drugiej kolejności należy przypomnieć, że Trybunał orzekł, iż z uwagi na to, że osobą, która wyrządziła szkodę podmiotowi wyłącznie uprawnionemu do zwielokrotniania utworu, jest osoba, która sporządziła na swój użytek prywatny kopię chronionego utworu bez zwrócenia się o uprzednią zgodę do wspomnianego podmiotu, co do zasady na tej osobie ciąży obowiązek naprawienia szkody związanej ze wspomnianym zwielokrotnieniem poprzez sfinansowanie rekompensaty, która zostanie uiszczona temu podmiotowi praw autorskich (wyroki: z dnia 21 października 2010 r., Padawan, C-467/08, EU:C:2010:620, pkt 45; z dnia 16 czerwca 2011 r., Stichting de Thuiskopie, C-462/09, EU:C:2011:397, pkt 26; z dnia 11 lipca 2013 r., Amazon.com International Sales i in., C-521/11, EU:C:2013:515, pkt 23).
- 31 Trybunał orzekł jednakże, że przy uwzględnieniu praktycznych trudności odnoszących się do zidentyfikowania użytkowników prywatnych oraz zobowiązania ich do wynagrodzenia podmiotom praw autorskich wyrządzanej im przez nich szkody państwom członkowskim wolno ustanawiać, dla celów finansowania godziwej rekompensaty, „opłatę licencyjną za kopię na użytek prywatny” obciążającą nie zainteresowane osoby prywatne, lecz podmioty, które dysponują sprzętem, urządzeniami i nośnikami do zwielokrotniania i które z tego tytułu prawnie lub faktycznie udostępniają ten sprzęt osobom prywatnym. W ramach takiego systemu to na osobach dysponujących tym sprzętem ciąży obowiązek uiszczenia opłaty licencyjnej za kopię na użytek prywatny (zob. podobnie wyroki: z dnia 21 października 2010 r., Padawan, C-467/08, EU:C:2010:620, pkt 46; z dnia 16 czerwca 2011 r., Stichting de Thuiskopie, C-462/09, EU:C:2011:397, pkt 27; a także z dnia 11 lipca 2013 r., Amazon.com International Sales i in., C-521/11, EU:C:2013:515, pkt 24).
- 32 A zatem państwa członkowskie mogą pod pewnymi warunkami stosować w sposób niezróżnicowany opłatę za kopię na użytek prywatny w stosunku do nośników zapisu, które nadają się do zwielokrotniania utworów, w tym w wypadku, gdy ich końcowe użytkowanie nie jest objęte hipotezą art. 5 ust. 2 lit. b) dyrektywy 2001/29 (zob. wyrok z dnia 5 marca 2015 r., Copydan Båndkopi, C-463/12, EU:C:2015:144, pkt 44).
- 33 W tym względzie Trybunał uściślił, że gdy wspomniany system umożliwia podmiotom zobowiązanym do zapłaty wliczenie kwoty opłaty licencyjnej za kopię na użytek prywatny do ceny udostępnienia tego sprzętu, urządzeń i nośników do zwielokrotniania lub do ceny świadczonej usługi zwielokrotnienia, ciężar opłaty licencyjnej ponoszą ostatecznie użytkownicy prywatni płacący tę cenę, co jest zgodne ze wskazaną w motywie 31 dyrektywy 2001/29 „właściwą równowagą”, którą należy ustanowić między

interesami podmiotów posiadających wyłączne prawo do zwielokrotniania a interesami użytkowników przedmiotów objętych ochroną (zob. podobnie wyroki: z dnia 16 czerwca 2011 r., *Stichting de Thuis kopie*, C-462/09, EU:C:2011:397, pkt 28; a także z dnia 11 lipca 2013 r., *Amazon.com International Sales i in.*, C-521/11, EU:C:2013:515, pkt 25).

- 34 W tym kontekście Trybunał stwierdził, że system, w którym stosowana jest taka opłata, jest zgodny z art. 5 ust. 2 lit. b) dyrektywy 2001/29 wyłącznie wówczas, gdy jego wprowadzenie jest uzasadnione praktycznymi trudnościami i gdy podmiotom zobowiązanym do uiszczenia opłaty przysługuje prawo do zwrotu tej opłaty, w wypadku gdy nie jest ona należna (zob. podobnie wyroki: z dnia 11 lipca 2013 r., *Amazon.com International Sales i in.*, C-521/11, EU:C:2013:515, pkt 31; a także z dnia 5 marca 2015 r., *Copydan Båndkopi*, C-463/12, EU:C:2015:144, pkt 45).
- 35 W tym względzie system opłaty za kopię na użytek prywatny może być w szczególności uzasadniony koniecznością zaradzenia niemożności ustalenia użytkowników końcowych lub trudnościami praktycznym związanym z tym ustaleniem, tudzież innym podobnym trudnościami (wyrok z dnia 5 marca 2015 r., *Copydan Båndkopi*, C-463/12, EU:C:2015:144, pkt 46 i przytoczone tam orzecznictwo).
- 36 Jednakże z orzecznictwa Trybunału wynika, że w każdym wypadku wspomniana opłata nie może być stosowana w przypadku dostarczania sprzętu, urządzeń i nośników do zwielokrotniania na rzecz osób innych niż osoby fizyczne w celach oczywiście niezwiązanych ze sporządzaniem kopii na użytek prywatny (wyrok z dnia 5 marca 2015 r., *Copydan Båndkopi*, C-463/12, EU:C:2015:144, pkt 47 i przytoczone tam orzecznictwo).
- 37 Ponadto taki system powinien przewidywać uprawnienie do zwrotu opłaty za kopię na użytek prywatny, które będzie skuteczne i nie uczyni nadmiernie uciążliwym zwrotu uiszczonej opłaty. W tym względzie zakres prawa do zwrotu, jego skuteczność, dostępność, stopień jego powszechności i łatwość korzystania z niego powinny umożliwić złagodzenie ewentualnych zakłóceń równowagi spowodowanych przez system opłaty za kopię na użytek prywatny w celu wyeliminowania stwierdzonych praktycznych trudności (zob. podobnie wyroki: z dnia 11 lipca 2013 r., *Amazon.com International Sales i in.*, C-521/11, EU:C:2013:515, pkt 36; z dnia 5 marca 2015 r., *Copydan Båndkopi*, C-463/12, EU:C:2015:144, pkt 52).
- 38 To w świetle powyższych rozważań należy rozpatrzyć zadane przez sąd odsyłający pytania.
- 39 W pierwszej kolejności należy wskazać, że rozpatrywany w postępowaniu głównym system godziwej rekompensaty przewiduje – jak wynika z art. 71 septies ust. 1 LDA – że opłata za kopię na użytek prywatny stanowi część ceny uiszczonej przez użytkownika końcowego na rzecz sprzedawcy za dane urządzenia i nośniki, której wysokość ustala się przy uwzględnieniu ich możliwości rejestracyjnych. Zgodnie z art. 71 septies ust. 3 LDA opłata ta jest należna od podmiotu wytwarzającego lub importującego takie urządzenia i nośniki na terytorium Włoch w celach zarobkowych.
- 40 W tym względzie jest bezsporne, że w rozpatrywanych w postępowaniu głównym uregulowaniach nie określono mającego ogólne zastosowanie przepisu zwalniającego z uiszczenia opłaty za kopię na użytek prywatny producentów i importerów, którzy wykażą, iż urządzenia i nośniki zostały nabyte przez osoby inne niż osoby fizyczne do celów oczywiście niezwiązanych z kopiowaniem do użytku prywatnego.
- 41 Ze wspomnianego w pkt 36 niniejszego wyroku orzecznictwa Trybunału wynika zaś, że wspomnianej opłaty nie należy stosować do dostarczania takiego sprzętu.

- 42 Jak wspomniano bowiem w pkt 29 niniejszego wyroku, system finansowania godziwej rekompensaty jest do pogodzenia z wymogami wskazanej w motywie 31 dyrektywy 2001/29 „właściwej równowagi”, jedynie gdy dane urządzenia i nośniki do zwielokrotniania mogą być używane do celów sporządzania kopii na użytek prywatny.
- 43 Wprawdzie, jak podkreśla rząd włoski, art. 4 załącznika technicznego stanowi, że SIAE powinno „promować” protokoły, „w szczególności w celu stosowania zwolnień przedmiotowych lub podmiotowych, jak na przykład w wypadkach użytku zawodowego urządzeń lub nośników, lub niektórych urządzeń do gier wideo”, a protokoły te należy przyjmować w porozumieniu z osobami zobowiązanymi do uiszczenia opłaty za kopię na użytek prywatny lub z ich stowarzyszeniami branżowymi.
- 44 Jednakże Trybunał przypominał, że określone w art. 5 dyrektywy 2001/29 wyjątki należy stosować z poszanowaniem zasady równego traktowania, która stanowi zasadę ogólną prawa Unii ujętą w art. 20 Karty praw podstawowych Unii Europejskiej i która – zgodnie z utrwalonym orzecnictwem Trybunału – wymaga, aby porównywalne sytuacje nie były traktowane w odmienny sposób, a sytuacje odmiennie nie były traktowane w sposób jednakowy, chyba że takie traktowanie jest obiektywnie uzasadnione (wyrok z dnia 5 marca 2015 r., Copydan Båndkopi, C-463/12, EU:C:2015:144, pkt 31, 32 i przytoczone tam orzecznictwo).
- 45 Państwa członkowskie nie mogą zatem określać szczególnych warunków godziwej rekompensaty, które wprowadzałyby nieuzasadnioną nierówność traktowania poszczególnych kategorii podmiotów gospodarczych prowadzących obrót porównywalnymi produktami objętymi wyjątkiem dotyczącym kopii na użytek prywatny lub poszczególnych kategorii użytkowników przedmiotów objętych ochroną (wyrok z dnia 5 marca 2015 r., Copydan Båndkopi, C-463/12, EU:C:2015:144, pkt 33 i przytoczone tam orzecznictwo).
- 46 W niniejszej sprawie należy stwierdzić, że rozpatrywane w postępowaniu głównym uregulowania nie pozwalają zapewnić w każdym wypadku równego traktowania między producentami i importerami objętymi opłatą za kopię na użytek prywatny, którzy mogą znaleźć się w porównywalnych sytuacjach.
- 47 Przede wszystkim w uregulowaniach tych, jak wskazano w pkt 40 niniejszego wyroku, nie określono mającego ogólne zastosowanie przepisu, który zwalniałby z uiszczenia opłaty za kopię na użytek prywatny producentów i importerów, którzy wykażą, że urządzenia i nośniki zostały nabyte przez osoby inne niż osoby fizyczne do celów oczywiście niezwiązanych z kopiowaniem do użytku prywatnego, a także ograniczono się w nich do nałożenia na SIAE obowiązku starannego działania, a SIAE ma jedynie obowiązek „promować” zawieranie protokołów porozumień z osobami zobowiązanymi do uiszczenia opłaty za kopię na użytek prywatny. Z powyższego wynika, że producenci i importerzy znajdujący się w porównywalnych sytuacjach mogą być odmiennie traktowani w zależności od tego, czy zawarli z SIAE protokół porozumienia.
- 48 Następnie we wspomnianych uregulowaniach, w szczególności w art. 4 załącznika technicznego, nie określono obiektywnych i przejrzystych kryteriów, jakie powinny spełnić osoby zobowiązane do uiszczenia godziwej rekompensaty lub ich stowarzyszenia branżowe w celu zawarcia takich protokołów porozumień, ponieważ w przepisie tym ograniczono się do wymienienia tytułem przykładu zwolnienia „w wypadkach użytku zawodowego urządzeń lub nośników, lub niektórych urządzeń do gier wideo”, a udzielane zwolnienia mogą zresztą – zgodnie z brzmieniem tego przepisu – mieć charakter przedmiotowy lub podmiotowy.
- 49 Wreszcie ze względu na to, że zawarcie takich protokołów pozostawiono swobodnym negocjacjom między z jednej strony SIAE a z drugiej strony osobami zobowiązanymi do uiszczenia godziwej rekompensaty lub ich stowarzyszeniami branżowymi, należy stwierdzić – nawet przy założeniu, iż takie protokoły zostaną zawarte z wszystkimi osobami mogącymi ubiegać się o zwolnienie z uiszczenia

opłaty za kopię na użytek prywatny – że nie zagwarantowano, iż producenci i importerzy znajdujący się w porównywalnych sytuacjach będą traktowani w identyczny sposób, ponieważ warunki takich porozumień są rezultatem negocjacji regulowanych prawem prywatnym.

- 50 Ponadto wskazane w pkt 47–49 niniejszego wyroku okoliczności stoją na przeszkodzie stwierdzeniu, że rozpatrywane uregulowania krajowe mogą zagwarantować spełnienie w sposób skuteczny – a w szczególności przy poszanowaniu zasady pewności prawa – wymogu wspomnianego w pkt 44 niniejszego wyroku.
- 51 W drugiej kolejności, jak wynika z brzmienia drugiego pytania prejudycjalnego i z przedstawionych przed Trybunałem uwag, procedura zwrotu – którą opracowało SIAE i którą zawarto w „instrukcjach” SIAE dostępnych w jego witrynie internetowej – przewiduje, iż zwrotu może żądać wyłącznie użytkownik końcowy, który nie jest osobą fizyczną. Zwrotu nie może natomiast żądać producent lub importer nośników i urządzeń.
- 52 W tym względzie wystarczy stwierdzić, jak wskazał rzecznik generalny w pkt 58 i 59 opinii, że o ile wprowadził Trybunał w wyroku z dnia 5 marca 2015 r., *Copydan Båndkopi* (C-463/12, EU:C:2015:144, pkt 55) stwierdził, że prawo Unii nie stoi na przeszkodzie systemowi godziwej rekompensaty, który przewiduje prawo do zwrotu opłaty za kopię na użytek prywatny jedynie na rzecz użytkownika końcowego urządzeń lub nośników podlegających opłacie, o tyle uściślił on, iż taki system jest zgodny z prawem Unii, pod warunkiem że podmioty zobowiązane do uiszczenia wspomnianej opłaty są z niej zwolnione – przy poszanowaniu prawa Unii – gdy mogą wykazać, że dostarczały dane urządzenia i nośniki osobom innym niż osoby fizyczne w celach oczywiście niezwiązanych z kopiowaniem na użytek prywatny.
- 53 Taka sytuacja nie ma zaś miejsca w niniejszym wypadku, jak wynika z rozważań zawartych w pkt 39–49 niniejszego wyroku.
- 54 Ponadto należy przypomnieć, jak wynika z motywu 31 dyrektywy 2001/29, że należy zachować właściwą równowagę między podmiotami praw autorskich a użytkownikami przedmiotów objętych ochroną. Zgodnie z orzecznictwem Trybunału system godziwej rekompensaty musi zatem zawierać mechanizmy, w szczególności mechanizm zwrotu, pozwalające na skorygowanie sytuacji „nadmiernej rekompensaty”, której istnienie powoduje powstanie uszczerbku po stronie tej czy innej kategorii użytkowników, która to „nadmierna rekompensata” byłaby bowiem niezgodna z wymogiem wskazanym we wspomnianym motywie (zob. analogicznie wyrok z dnia 12 listopada 2015 r., *Hewlett-Packard Belgium*, C-572/13, EU:C:2015:750, pkt 85, 86).
- 55 W niniejszym wypadku z uwagi na to, że w rozpatrywanym w postępowaniu głównym systemie godziwej rekompensaty nie określono wystarczających gwarancji zwolnienia z uiszczenia opłaty producentów i importerów, którzy wykazują, że urządzenia i nośniki zostały nabyte do celów oczywiście niezwiązanych z kopiowaniem do użytku prywatnego, w systemie tym należy w każdym wypadku – jak wskazano w pkt 37 niniejszego wyroku – określić prawo do zwrotu opłaty, które będzie skuteczne i nie uczyni nadmiernie uciążliwym zwrotu uiszczonej opłaty. Prawa do zwrotu określonego w ramach rozpatrywanego w postępowaniu głównym systemu godziwej rekompensaty nie można zaś uznać za skuteczne, ponieważ jest bezsporne, że nie przysługuje ono osobom fizycznym, nawet jeśli nabywają one urządzenia i nośniki do celów oczywiście niezwiązanych z kopiowaniem do użytku prywatnego.
- 56 W świetle wszystkich powyższych rozważań na zadane pytania należy udzielić następującej odpowiedzi: prawo Unii, w szczególności art. 5 ust. 2 lit. b) dyrektywy 2001/29, należy interpretować w ten sposób, że stoi ono na przeszkodzie uregulowaniom krajowym takim jak rozpatrywane w postępowaniu głównym, w których, po pierwsze, uzależniono zwolnienie producentów i importerów urządzeń i nośników przeznaczonych do używania oczywiście innego niż kopiowanie na użytek prywatny z uiszczenia opłaty za kopię na użytek prywatny od zawarcia umów między podmiotem, który ma monopol ustawowy związany z reprezentacją interesów autorów utworów, a podmiotami

zobowiązanymi do uiszczenia rekompensaty lub ich stowarzyszeniami branżowymi, oraz po drugie, przewidziano, że zwrotu takiej opłaty – gdy została nienależnie uiszczona – może żądać wyłącznie użytkownik końcowy wspomnianych urządzeń i nośników.

W przedmiocie wniosku o ograniczenie skutków niniejszego wyroku w czasie

- 57 W swych uwagach na piśmie SIAE wystąpiło do Trybunału o ograniczenie skutków niniejszego wyroku w czasie, na wypadek gdyby Trybunał stwierdził, że art. 5 ust. 2 lit. b) dyrektywy 2001/29 stoi na przeszkodzie uregulowaniom krajowym takim jak rozpatrywane w postępowaniu głównym.
- 58 Na poparcie wniosku SIAE zwraca uwagę Trybunału, po pierwsze, na poważne skutki gospodarcze, jakie dla SIAE wywołałby wyrok, w którym dokonano by takiego stwierdzenia, ponieważ – z wyjątkiem części opłaty zachowanej przez SIAE w celu pokrycia kosztów wynikających z jego działalności związanej z rozliczeniami – rekompensaty zostały już rozdzielone między osoby uprawnione. Po drugie, nie ulega wątpliwości, że SIAE działało w dobrej wierze i z pełnym przekonaniem, iż rozpatrywane w postępowaniu głównym uregulowania krajowe są w pełni zgodne z prawem Unii, a przekonanie to wzmocnił fakt – pomimo stosowania tego uregulowania w długim okresie czasu – że Komisja, która miała pełną wiedzę na ten temat, nigdy nie wyraziła zastrzeżenia odnośnie do zgodności wspomnianych uregulowań z prawem Unii.
- 59 W tym względzie należy przypomnieć, że zgodnie z utrwalonym orzecznictwem Trybunału wykładnia przepisu prawa Unii – dokonana przez Trybunał w ramach kompetencji przyznanej mu w art. 267 TFUE – wyjaśnia i precyzuje znaczenie oraz zakres tego przepisu, tak jak powinien lub powinien być on być rozumiany i stosowany od chwili jego wejścia w życie. Z powyższego wynika, że sądy mogą i powinny stosować taką wykładnię przepisu również do stosunków prawnych powstałych przed wydaniem wyroku w sprawie wniosku o dokonanie wykładni, jeżeli ponadto spełnione są przesłanki wszczęcia przed właściwym sądem postępowania w sprawie związanej ze stosowaniem takiego przepisu (zob. w szczególności wyroki: z dnia 17 lutego 2005 r., Linneweber i Akritidis, C-453/02 i C-462/02, EU:C:2005:92, pkt 41; z dnia 6 marca 2007 r., Meilicke i in., C-292/04, EU:C:2007:132, pkt 34; a także z dnia 27 lutego 2014 r., Transportes Jordi Besora, C-82/12, EU:C:2014:108, pkt 40).
- 60 Zatem jedynie w wyjątkowych przypadkach Trybunał – stosując ogólną zasadę pewności prawa leżącą u podstaw unijnego porządku prawnego – może uznać, że należy ograniczyć ze skutkiem dla wszystkich zainteresowanych możliwość powoływania się na zinterpretowany przezeń przepis celem podważenia stosunków prawnych nawiązanych w dobrej wierze. Aby tego rodzaju ograniczenie mogło mieć miejsce, powinny być spełnione dwie istotne przesłanki, a mianowicie dobra wiara zainteresowanych i ryzyko poważnych konsekwencji (zob. w szczególności wyroki: z dnia 10 stycznia 2006 r., Skov i Bilka, C-402/03, EU:C:2006:6, pkt 51; z dnia 3 czerwca 2010 r., Kalinchev, C-2/09, EU:C:2010:312, pkt 50; a także z dnia 27 lutego 2014 r., Transportes Jordi Besora, C-82/12, EU:C:2014:108, pkt 41).
- 61 Uściślając, Trybunał stosował to rozwiązanie jedynie w bardzo szczególnych okolicznościach, zwłaszcza gdy istniało ryzyko wystąpienia poważnych skutków finansowych ze względu między innymi na znaczną liczbę stosunków prawnych nawiązanych w dobrej wierze na podstawie przepisów uważanych za skuteczne i obowiązujące, a także gdy okazywało się, że osoby prywatne oraz organy krajowe dopuściły się zachowań niezgodnych z prawem Unii ze względu na istnienie obiektywnej i istotnej niepewności co do znaczenia przepisów prawa Unii, do której to niepewności przyczyniło się ewentualnie również samo zachowanie innych państw członkowskich bądź Komisji Europejskiej (wyrok z dnia 27 lutego 2014 r., Transportes Jordi Besora, C-82/12, EU:C:2014:108, pkt 42 i przytoczone tam orzecznictwo).

- 62 W niniejszym wypadku, co się tyczy pierwszego kryterium, należy stwierdzić, że w wyroku z dnia 21 października 2010 r., Padawan (C-467/08, EU:C:2010:620, pkt 53), Trybunał orzekł już w przedmiocie zgodności z prawem Unii systemu przewidującego stosowanie bez rozróżnienia opłaty za kopię na użytek prywatny w odniesieniu do wszystkich rodzajów urządzeń i nośników do zwielokrotniania cyfrowego, w tym na wypadek gdyby zostały one nabyte przez osoby inne niż osoby fizyczne do celów oczywiście niezwiązanych z kopiowaniem do użytku prywatnego. W tych okolicznościach SIAE wcale nie może twierdzić, iż nabrało ono przekonania, że rozpatrywane w postępowaniu głównym uregulowania są zgodne z prawem Unii ze względu na brak zastrzeżeń Komisji dotyczących zgodności tego prawodawstwa z tym prawem.
- 63 W każdym wypadku, co się tyczy drugiego kryterium, należy stwierdzić, iż SIAE nie wykazało istnienia poważnych konsekwencji, ponieważ ograniczyło się ono do stwierdzenia, że rekompensaty zostały już w całości rozdzielone między osoby uprawnione i że „prawdopodobnie nie mogłoby ono uzyskać zwrotu takich kwot”.
- 64 W związku z powyższym nie należy ograniczać w czasie skutków niniejszego wyroku.

W przedmiocie kosztów

- 65 Dla stron w postępowaniu głównym niniejsze postępowanie ma charakter incydentalny, dotyczy bowiem kwestii podniesionej przed sądem odsyłającym, do niego zatem należy rozstrzygnięcie o kosztach. Koszty poniesione w związku z przedstawieniem uwag Trybunałowi, inne niż koszty stron w postępowaniu głównym, nie podlegają zwrotowi.

Z powyższych względów Trybunał (druga izba) orzeka, co następuje:

Prawo Unii Europejskiej, w szczególności art. 5 ust. 2 lit. b) dyrektywy 2001/29/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 22 maja 2001 r. w sprawie harmonizacji niektórych aspektów praw autorskich i pokrewnych w społeczeństwie informacyjnym, należy interpretować w ten sposób, że stoi ono na przeszkodzie uregulowaniom krajowym, takim jak rozpatrywane w postępowaniu głównym, w których po pierwsze, uzależniono zwolnienie producentów i importerów urządzeń i nośników przeznaczonych do używania oczywiście innego niż kopiowanie na użytek prywatny z uiszczenia opłaty za kopię na użytek prywatny od zawarcia umów między podmiotem, który ma monopol ustawowy związany z reprezentacją interesów autorów utworów, a podmiotami zobowiązanymi do uiszczenia rekompensaty lub ich stowarzyszeniami branżowymi, oraz po drugie, przewidziano, że zwrotu takiej opłaty – gdy została nienależnie uiszczona – może żądać wyłącznie użytkownik końcowy wspomnianych urządzeń i nośników.

Podpisy